

NY STYRKET LÆREPLAN 2020

Børnehuset Søndergaard er en kommunal institution, som har eksisteret siden 1980. Børnehuset er en mindre institution, der er normeret til 55 børn fordelt på 3 grupper, Stjerner, Rødder og Kanaljer. Samt en specialgruppe - Svanerne, som har base på vores 1. sal.

Formålet med specialgrupper i tilknytning til en daginstitution er, at barnet inkluderes i de aktiviteter der er relevante for det enkelte barn i et større alment fællesskab. Barnet er en fast del af specialgruppen hvor der arbejdes med barnet ud fra individuelle behov i mindre grupper. Der er faste pædagoger tilknyttet Svanerne. Børnene visiteres til SE gruppen via visitationsudvalget og revisiteres hvert halve år.

Svane gruppen er for børn i 2-3 årsalder til skolealderen. Børnene har af forskellige grunde, har svært ved at klare sig følelsesmæssigt og socialt i de kommunale institutioners almene dagtilbud. Den pædagogiske hverdag er præget af visuel struktur, tydelige rammer, forudsigelighed og en anerkendende tilgang, hvor børnenes trivsel og udvikling vurderes løbende.

Vi ligger på en nedlagt landejendom i Finderuphøj Skoledistrikt. Vi har ikke noget hegn om vores børnehave, men en gul streg og andre gule markeringer, der viser hvor til børnene må færdes. Denne "kultur" med de gule streger har altid været en del af Søndergaard og opretholdes stadig som et af vores kendetegn, selvfølgelig mest fordi vi ser og tror på, at vi kan lære børnene hvad det betyder at blive indenfor stregen. På den lange bane handler det om selvstændighed og medansvar for sig selv og fællesskabet.

Børnesyn, dannelse og børneperspektiv, leg, læring og børnefællesskaber

Hvordan kommer de centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os på Søndergaard og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Alle børn skal føle sig værdifulde og som en del af **børnefællesskabet**. Vi ved, at børns selvdannelse udvikles gennem samspil i sociale fællesskaber og det har en betydning for barnets positive selvværd måden barnet inddrages i fællesskabet på.

At blive et ligeværdigt medlem af børnefællesskabet, kræver, at de pædagogiske medarbejdere planlægger pædagogiske aktiviteter og har opmærksomhed på det enkelte barns placering i børnefællesskabet. Vores udgangspunkt er at kigge på barnets ressourcer og udviklingsmuligheder.

Vi arbejder ud fra **relationens og samspillet betydning** for barnet trivsel og udvikling. Når vi arbejder med at sætte ord på både barnets og vores egne følelser og handlinger, gør vi det fordi vi gerne vil hjælpe barnet til at forstå sig selv og på sigt forstå andre. Når vi deler opmærksomheden og deler fælles intentioner, styrker vi barnets fornemmelser for glæden ved fællesskabet. Vi henter vores viden fra bl.a Daniel Stern, Bowlby og Susan Hart. I bl a Marte Meo metoden og principperne ligger den tilgang og forståelse for barnet, som vi ved støtter både selvværd, selvtillid, sociale kompetencer og vitalitet i barnet.

I Svane gruppen arbejdes der bl a med børneyoga og theraplay inspirerede lege. Metoden fokuserer på barnets følelsesmæssige udviklingsniveau – og er en stund fyldt med glæde, leg og kontakt med den voksne eller en mindre gruppe.

Omsorg, kontakt, nærhed og tryghed er omdrejningspunktet for det vi foretager os sammen med børnene, uanset om det er en planlagt pædagogisk aktivitet, en hverdagssituation eller en understøttelse af børns egen leg.

Vores grundlæggende tilgang til hinanden er, at vi møder hinanden i anerkendende og ligeværdige relationer. Nærvær og en rar atmosfære er værdier, der præger vores dagligdag på Søndergaard.

Når forældre træder ind på Søndergaard tilstræber vi, at alle mødes af en ånd og et miljø der er varmt, rummeligt og tryghedsskabende. Vi giver plads og skaber rum for leg, fordybelse og nysgerrighed og børnene er inddraget i en stor del af de ting, der foregår i huset.

Barnet lærer gennem **legen** at forhandle, indgå kompromisser og løse konflikter. Et af legens kendetegn er, at den bliver til undervejs, og børn derfor hele tiden må afstemme med hinanden. Barnets sociale læring og udvikling finder også sted, når det iagttager andres leg. Her lærer barnet at afkode legens formelle og uformelle regler og komme med konstruktive legeudspil, der kan bringe barnet ind i legen. Igennem legen styrkes og lærer barnet sociale kompetencer og omgangstoner til at begå sig både i hverdagen i børnehaven og senere i skolen.

Børneperspektiv handler om at inddrage børns perspektiver i det pædagogiske arbejde. Det handler om, hvordan børn oplever og forstår den verden de lever i. Når vi ser på en situation ud fra et børneperspektiv, kan vi få en vigtig viden om, hvad børnene er optaget af og engagerede i, hvad de er rettede mod og hvad de prøver at skabe med hinanden.

Dannelse handler om, hvad det er for et menneske, vi ønsker at danne børnene til.

Dannelse er, når vi forholder os til vores måde at være på og måske ændrer os. Hos børn handler det om, at de observerer hinanden (Lars Hammershøj) Her er legen ideel. Ikke leg med et voksent læringsfokus, hvor leg er et middel til et mål, men "legen som leg". Hos børn handler dannelse om at de forholder sig til og åbner sig mod deres nære omverden og konkrete mennesker og sig selv.

Herigennem opleves verden lidt større. Det er muligt at være sammen med andre på lidt andre måder. Det er muligt at gøre og forestille sig tingene lidt anderledes.

Dannelse handler også om samhørighed, selvbestemmelse, medbestemmelse, solidaritet og dømmekraft. Dannelse handler om pli, om hvordan vi vil omgås hinanden.

Læring er at mestre nyt - altså at tilegne sig viden, kompetencer og færdigheder. At lære sociale regler og omgangsformer.

Vi ved, at nysgerrighed er en drivende og motiverende kraft i al læring.

Vi ved, at et varmt, trygt, inspirerende, rummeligt og anerkendende miljø er en forudsætning for barnets læring.

Vi ved, at barnet lærer med hele kroppen - "jeg hører, jeg ser, jeg gør - jeg øver, jeg forstår"

Vi ved, at barnet lærer i samspil med andre - både barn/ voksen og barn/barn.

Vi tager udgangspunkt i Basil Bernsteins 3 læringsrum:

1. læringsrum: Voksenskabt læring – foran
2. læringsrum: Voksenstøttet læring - ved siden af.
3. læringsrum: Leg og spontane oplevelser - bagved.

Det pædagogiske læringsmiljø

Dagligdagen på Søndergaard veksler mellem:

- ▶ De daglige rutiner – de daglige gøremål der finder sted dag efter dag, som betragtes som vigtige pædagogiske stunder.
- ▶ Børnenes leg – børns selvorganiserede leg og det børn foretager sig sammen med hinanden
- ▶ Pædagogiske planlagte aktiviteter – en samlet betegnelse for det, de voksne planlægger og gennemfører sammen med børnene.

Det betyder, at vi skaber et læringsmiljø, hvor der er mulighed for leg, læring, nærvær, ro og fordybelse. Den voksne har en central rolle i forhold til børns trivsel og udvikling, idet børnene er afhængige af de voksnes reaktioner og respons. Nærværende voksne der retter opmærksomheden på både barnet, aktiviteten, stemningen og samværet. De voksne justerer sig efter børnene, dels de enkelte børn og børnegruppen som helhed. Når den voksne tager udgangspunkt i barnets nærmeste udviklingszone, med en anerkendende tilgang, fremmer det barnets selvbillede positivt.

I Svanegruppen arbejdes der i høj grad med det enkeltes barn udviklingspotentialer. Målet med gruppen er at give børnene en tryk hverdag med tilknytning til få voksne, der arbejder ud fra en udviklingsstøttende kontakt med fokus på børnenes potentiale og zone for nærmest udvikling. Børnene har særligt brug for at stimuleres og reguleres sansemotorisk, da sanserne let driller. Børnene øver sig i at knytte kontakt til andre børn og voksne dels i det lille miljø, men også i det

store børnefællesskab på Søndergaard. Det betyder, at gruppen har egne lokaler "på loftet". Her vil døren være "åben", så der kan være besøg begge veje med mulighed for at styrke og udvikle relationer der er skabt i børnefællesskabet eks.vis på legepladsen. Børnene vil deltage i det omfang det er muligt i fællesaktiviteter med den øvrige del af Søndergaard og dette vil altid være i følge med pædagogerne fra Svanerne

Samarbejde med forældre om børns læring

Vi har fokus på et åbent, inddragende og tillidsfuldt forældresamarbejde. Forældre er en ressource og skal være aktive samarbejdspartnere med de professionelle omkring deres eget barn og hele Søndergaard.

Vi afholder årlige forældremøder, hvor vi blandt andet orienterer om og drøfter relevante emner sammen med forældrene.

I løbet af året har vi forskellige traditioner, så som sommerfest, fællesspisning, kaffedage og arbejdsdag for blandt andet at højne den gode kontakt mellem institution og hjemmet, samt skabe grundlag for relationer forældre imellem. Vi har et forældreråd, der støtter op om vores arrangementer.

Dele af kommunikationen mellem forældre og personale foregår via børnenettet via dagbøger, fotodokumentation, nyhedsbreve og kommende aktiviteter, så forældre hjemmefra kan følge med i barnets hverdag. I den daglige kommunikation med forældrene lægger vi vægt på at fortælle om barnets dag, via en sjov, en svær eller en særlig oplevelse barnet har haft.

I Svanegruppen er forældrene/plejeforældrene vores nærmeste samarbejdspartner omkring barnets udvikling og trivsel. Vi kommunikerer gennem børnenettet/ kontaktbøger, men vægter den verbale og personlige kontakt med forældrene/ plejeforældrene. Vi tilstræber, at vi har daglig kontakt med barnets forældre/ plejeforældre. Når barnet afleveres og hentes gives der kort relevant information om barnets dagsform/ trivsel. Pædagogerne informerer om de gode oplevelser, der er i svanegruppen samt viderebringer de udfordringer, der kan være for barnet. Vi fortæller bl.a. om, hvilken rolle barnet har i gruppen, hvordan der fx håndteres konflikter med de andre børn. Der tales både om svære og lette emner og pædagogerne spørger ind til, hvordan barnet fungerer i familiens fællesskaber mv for at få en bredere forståelse for det enkelte barns trivsel og udvikling.

I Svanegruppen er der et udvidet forældresamarbejde, hvilket betyder, at der ca er 6 årlige samtaler, netværksmøder og statusmøder. Barnet er visiteret til SE - gruppen 1/2 år ad gangen. 2 gange årligt afholdes visitationsmøder med forældre/ plejeforældre, tværfaglige samarbejdspartnere og pædagoger fra gruppen ift. om barnet trives, udvikler sig og profiterer af tilbuddet i Svanegruppen. På visitationsmøderne aftales der i samarbejde med forældrene hvilke fokuspunkter der skal arbejdes med for hvert enkelt barn ift trivsel, udvikling og læring i den kommende periode.

Vi oplever, at samarbejdet med forældrene som udgangspunkt er godt og tillidsfuldt. Pædagogerne er meget bevidste om at være åbne, ærlige, omsorgsfulde og udvise tillid og respekt i kommunikationen med forældrene. Vi er bevidste om, at vi er barnets advokat, og vi får viderebragt både de gode og positive oplevelser med barnet, barnets udfordringer fx konflikthåndtering.

Pædagogerne fortæller forældrene med faglig nænsomhed men alligevel direkte, hvad der skal arbejdes med for at støtte barnet bedst muligt både i svanegruppen og i hjemmet.

Børn i udsatte positioner

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen er særligt betydningsfuld for børn i udsatte positioner. Det pædagogiske personale i dagtilbud har, sammen med andre relevante fagprofessionelle, et ansvar for at støtte børn med forskellige udfordringer og sikre, at alle børn deltager i fællesskabet.

At etablere et pædagogisk læringsmiljø for børn i udsatte positioner handler ikke om at trække et enkelt barn ud af det almene børnefællesskab for at lave en særlig tilrettelagt aktivitet med barnet. Det handler som udgangspunkt om, at børn i udsatte positioner skal udfordres og opleve glæde og mestring i forbindelse med blandt andet børne- og vokseninitierede lege og aktiviteter.

Alle børn i dagtilbud har krav på at blive stimuleret og blive mødt med positive forventninger. Det er afgørende, at det pædagogiske personale, på linje med forventningerne til de øvrige børn i dagtilbuddet, har positive forventninger til et barn i en udsat position. Børn i udsatte positioner skal være en betydningsfuld del af børnefællesskabet, ligesom deres forældre skal være tilsvarende betydningsfulde i forældrefællesskabet.

En positiv forventning er, at den voksne siger, hvad man gerne vil have. De pædagogiske medarbejdere har ansvaret for den positive relation og det at give handleanvisninger til barnet.

Nogle gange kan det være en fordel at give et barn i udsat position plads og rum til at være i en mindre gruppesammenhæng, hvor den voksne i højere grad har mulighed for at arbejde målrettet med barnets specifikke udfordringer, det være sig sociale, motoriske, sproglige udfordringer eller andet. Det kræver en skarp opmærksomhed hos det pædagogiske personale og ledelsen på alle børns trivsel, læring, udvikling og dannelse gennem tilrettelæggelse af trygge pædagogiske læringsmiljøer.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

På Søndergaard har vi en storebørns gruppe – kanaljerne. Vores primære skole til samarbejde er Finderuphøj Skole. Hvert år sender vi også børn på flere andre skoler i Viborg by.

Sammen med flere andre børnehaver har vi de seneste år haft et særligt samarbejde med Finderuphøj skoles 0. klasses lærere og pædagoger fra SFO. Vi har afholdt samarbejds møder der skal styrke kendskabet til hinandens praksis og tilgange. Emner har været:

- 2015: overgange, nysgerrighed på hinandens praksis, hvilket læringsperspektiv har hhv skolen og børnehaverne?

- 2016: læring i børnehøjde, gensidig forståelse af indsatserne i skole/børnehave, hvordan praktiseres læringsbegrebet derude, at forfine overgangen. Med udgangspunkt i materialet "Williams overgang" samt en artikel fra "Bakspejlet".
- 2017/2018: Børns deltagelses muligheder i børnehaveliv og skoleliv. Med udgangspunkt i materialet: "fællesgrundlag for børns læring"
- 2019: Børns forestillinger og forventninger til at skulle gå i skole samt oplevelsen af at være startet i skole – set fra et børneperspektiv. Med metoden børneinterview.
- 2020: Børnefællesskaber og relationsdannelse. Med samtalecafeer.

I kanaljegruppen er bl a samlingen central i forhold til at skabe sammenhæng. Der arbejder vi med turtagning. Børnene bruger tid på at vente, koncentrere sig og vente på deres tur. Samlingerne bliver længere og længere i forhold til, da de startede som kanaler. Der er en høj grad af struktur og forudsigelighed, i måden vi holder samling på – f.eks med to tavler med piktogrammer der visualiserer dagens program.

Børnene øver sig i den fælles opmærksomhed mod tavlen, hvor ugens duks holder "styr" på samlingen. Det træner det med at "være på" – nogen tør, andre skal tage mere tilløb til at være midtpunkt.

Selvhjulpethed er et stort i fokus i kanaljegruppen. Vi øver, at børnene selv tager tøj på, husker deres ting, husker den besked eller de beskeder de får osv.

Venskaber og sociale spilleregler, at være en god kammerat, at udvise omsorg, empati og hjælpsomhed overfor hinanden er vigtige temaer for os.

Overnatning, skolebesøg, leg på skolernes legepladser, leg i gymnastiksalen på Vestre Skole og i motorikrummet på Finderuphøj skole er nogle af de særlige aktiviteter, der kendetegner gruppen.

I Svanegruppen sender vi børn i flere forskellige skoler – særligt Nordre Skoles specialafdeling har vi et tæt samarbejde med. I august 2020 har vi haft en pædagog med i en kortere periode i overgangen for tre børn – dette gav os positive erfaringer. Ligeledes har vi i august 2020 sendt et barn på Houlkær almen 0. klasse, med en pædagog i overgangsfasen.

Når Svanebørnene er blevet skoleplaceret, tager vi på besøg på de aktuelle skoler og leger på legepladsen, kigger på og snakker om skolen. Vi tager gerne et billede af de nye voksne (lærerne) og gentager besøgene, så de kommende skolebørn får mulighed at forberede sig bedst muligt på det nye.

Vi holder overleveringssamtaler mellem hjem, Svaner og skole og giver vores vigtige viden om barnets kompetencer, ressourcer og udfordringer videre.

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi tager ofte på gå og cykelture i nærmiljøet, f.eks over til den lille skov og til den lille sø bag Bilka. Små legepladser i området besøges. Vi tager på tur til Game street mekka. Vi bruger også Viborg Biblioteket som ligger i gåafstand for os. Vi har to Christiania cykler som bruges flittigt til kortere og længere ture ex til Sønæs og Søndersø rundt.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Søndergaard er et gammelt hus med små rum. Gennemgangsrum. En trappe op til 1. sal. Små garderober og badeværelser. Det er meget nedslidt.

Vi er vi fuld gang med at udvikle vores fysiske læringsmiljøer, der skal tilrettelægges efter vores aktuelle børnegrupper. Vi bestræber os på at indrette vores rum, så det er tydeligt for børnene, hvad der skal foregå, og så rummet kan fungere som "en 3. pædagog". Vi er opmærksomme på, at rummene skal være æstetisk indrettet, og at der ikke er for meget rod der forvirrer børnene. Når rummene er indrettet optimalt i forhold til den aktuelle børnegruppe, vurderer vi, at det giver et bedre psykisk miljø for børnene. Vi ser at det minimerer antallet af konflikter, og understøtter leg i mindre grupper.

I løbet af dagen opdeler vi børnene i mindre grupper, og sørger således for, at der er plads til at få øje på det enkelte barn, samt at kunne gribe børnenes initiativer og perspektiver. Vi betragter arbejdet med det fysiske læringsmiljø, som noget der skal foregå ofte, alt efter hvad der er af behov i den enkelte børnegruppe.

I det psykiske miljø tilrettelægger vi arbejdet med børnene i små grupper, så der er plads og rum til, at enkelte barn kan trives og udvikles. Vi er opmærksomme på den anerkendende tilgang til hinanden, den gode kommunikation og dialogen mellem os. Vi er bevidste om vores rolle som medskabere til et godt miljø, hvor man som barn, forældre og ansat føler sig velkommen og set.

Børnemiljøet indrettes efter den aktuelle børnegruppe og de enkelte børns behov. Der skabes rum for forskellige typer af lege og aktiviteter ude såvel som inde. Materialerne skal være tilgængelige, for at understøtte børnenes kreativitet og selvstændighed. Alle flader i rummet kan inddrages aktivt til leg og formidling, samt udstilling af børnenes produkter, som afspejler det aktuelle tema. De voksne er tilgængelige der hvor børnene leger.

Børn og forældre skal føle sig mødt af nærværende voksne, som hilser på børnene med øjenkontakt, smil og evt. en let berøring. De voksne skaber en positiv og tryk stemning i rummet. Musik og lys kan være med til at understøtte stemningen.

I alle overgange og mellemrum i hverdagen arbejdes der med genkendelige og trygge strukturer som er tydelige for børnene. Børnemiljøet vurderes på baggrund af iagttagelser af børnenes adfærd eksempelvis deres brug af rum, legetøj og materialerne, samt følelsesmæssige udtryk.

De seks læreplanstemaer:

Citater og pædagogiske mål under hvert tema er fra hovedpublikationen og er markeret med fed skrift.

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Pædagogiske mål:

- 1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.**
- 2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.**

Her mangler praksis eksempler....de kommer 😊

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Pædagogiske mål:

- 1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.**
- 2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse**

Hos Svanerne er børnene dagligt en del af de sociale fællesskaber på den store fælles legeplads. Her iagttager, spejler, imiterer og interagerer Svanebørnene sig i de andre børns lege og i det pædagogiske læringsmiljø i mindre sociale cirkler og arenaer.

En Svanevoksen er hele tiden i tæt nærvær og samspil med det enkelte barn og gruppen. Den voksne veksler mellem forskellige roller i børnenes sociale interaktioner ved at gå foran, være ved siden af eller gå bagved.

Den voksnes primære opgave er i samspil med barnet at skabe tryghed, tillid og understøtte det enkelte barn og børnegruppens handlemuligheder og deltagelse i at opbygge og udvikle samværsformen, aktiviteten, legen og børnefællesskabet.

På baggrund af det enkelte barns ressourcer og kompetencer for deltagelse og sociale handlemuligheder oplever barnet at gøre sig erfaringer, øve sig i at indgå og have indflydelse. Svanebørnene øver sig ofte i tæt samspil med en voksen at indgå i og opbygge små relationer til børn i de andre grupper. De oplever, at der er børn, som de bliver optaget af, og børn som inviterer dem til leg og samspil omkring cyklerne, i sandkassen eller ved gyngerne.

Opstår der en gensidig oplevelse af fællesskab og venskab, kan de supplere hinanden og bidrage til, at de trygt og tillidsfuldt kan udvikle samværet, aktiviteten, legen og relationen, skaber vi i tæt samarbejde med de øvrige børnegrupper mulighed for, at børnene kan udvikle det yderligere ved at inddrage det i det pædagogiske arbejde i SE Gruppen.

Vi kan tage børn med op til leg i SE Gruppen om morgenen indtil vores samling. Vi kan spørge, om det er muligt, at barnet/børnene kan indgå i en formiddagsaktivitet eller tur ud i nærmiljøet. Vi kan tilbyde at være med i en af de pædagogiske formiddagsaktiviteter i SE Gruppen. Vi kan invitere på besøg i SE Gruppen til eftermiddagsmad og leg bagefter. Vi kan give mulighed for at være "Dagens gæst" i SE Gruppen. Alt sammen tiltag som vi hele tiden tager en individuel og pædagogisk vurdering af, om det gensidigt er til barnets bedste.

Evnen til at udtrykke sig kropsligt, med mimik og gestik samt verbalt er fundamentet for, at der kan skabes et øje for børneperspektiver. Barnet udvikler sig herigennem omkring egen selvstændighed og øver sig med små skridt i forståelsen af andre.

At føle sig værdsat i et børnefællesskab, at blive set, hørt og mødt af andre børn, der har positive forventninger og oplevelser med én, fremmer og udvikler de sociale færdigheder, kompetencer og legen.

Børnefællesskaber og relationer er en stor forudsætning for, at barnet kan have mulighed for en begyndende udvikling af empati.

Empati skaber grundlag for at mærke egne følelser og kunne sætte sig ind i andres måder at handle på, at opleve på og mærke andres følelser.

Praksiseksempel:

En Svanedreng på 6 år skal have samvær om eftermiddagen med én af sine forældre.

Han bliver altid meget følelsesmæssigt påvirket af at være i en venteposition som denne.

Tiden om eftermiddagen på legepladsen kan være svært for ham at opholde sig og interagere i.

Der opstår konflikter med de voksne eller de andre børn, der har svært ved at forstå hans hensigter, hans handlinger og ikke mindst hans følelser.

Han har en god ven i børnehaven, som er ca. 1,5 år yngre end ham. Han er en stille, mild og meget hensynsfuld dreng, der har en stor interesse i at lege i mindre grupper omkring sandkassen ved det store klatretårn.

Det er tydeligt, at Svanedrengen på en dag som denne har meget stor gavn både socialt og følelsesmæssigt af at være i nærvær, samspil og leg med sin ven fra børnehaven. Vi ser, at han beder en voksen om at hjælpe med at finde ham, eller han selv opsøger ham og spørger, om de

skal lege.

Det giver nogle gode handlemuligheder, oplevelser, lege og følelsen af et betydningsfuldt deltagelse i et godt børnefællesskab.

Endvidere skaber det mere ro i Svanedrengens nervesystem, så han tager af sted på samvær med bedre forudsætninger for at føle, at hele dagen har været og bliver en god dag.

Praksiseksempel:

Hver fredag har Svanegruppen legetøjsdag. Det betyder, at børnene må medbringe et stykke legetøj hjemmefra.

De skal øve sig i at vise det frem for de andre til samling. De skal øve sig i, at de andre børn gerne må kigge på det og låne det i en tidsbegrænset periode ofte rammesat af vores Timer.

Svanegruppen består (på dette tidspunkt) af 7 drenge, hvor de 4 er kommende skolebørn. De er flere, der har den store interesse og passion for Actionfigurer som Spiderman, Hulk og andre figurer, som de kender fra film/spilleverdenen.

Een af drengene har gennem meget lang tid (år) arbejdet med at føle stor ejerskab for bestemt legetøj i Svanegruppen, eget legetøj og ikke mindst det at kunne rumme og tåle det at dele det og låne det ud i leg med andre

En fredag bliver der ringet hjemmefra. Han har et spørgsmål: "Må jeg tage 2 ting med i dag. Så har jeg nogle Hulk handsker med, som X må lege med?"

Det får han selvfølgelig lov til.

Det var en stor personlig indlevelse, deltagelse, engagement og forståelse for hinandens interesser og følelser fra hans side.

Den glade modtager kunne mærke glæde, forståelse for at andre kunne sætte sig ind i hans oplevelsesverden og kunne handle på en måde, som kunne videreudvikle deres samspil og børnefællesskab.

Praksiseksempel fra kanaljegruppen (de ældste børn):

"Vi har haft særligt fokus på børnenes sociale og personlige udvikling – vi har haft forløb hvor vi har fokus på, hvordan man er en god ven. Vi ville styrke særligt pigernes sociale færdigheder – de skubbede ofte hinanden ud af legene og var egentlig ikke søde ved hinanden. Vi lavede en regel, som betød, at kanaler ikke måtte sige nej, når nogen kom og spurgte, om de måtte være med i legen. Det tog børnene til sig og vi havde god fokus på det til vores samlinger. Det forplantede sig til hele gruppen og vi kunne specielt se at relationerne blandt de børn der var i udkanten af de gode relationer, hurtigere kom med i legen og kunne fastholde deltagelsen i legen. Børnene fik øjnene op for hinanden og kunne se, at alle havde noget at bidrage med i legen. Specielt 2 af pigerne hos kanalerne fik et løft og havde rigtig gode relationer efterfølgende."

Praksiseksempel: (en leg på legepladsen):

"Se fx på tagfat-legen. Hvis legen hele tiden justeres i forhold til deltagere og antal fangere størrelse, har tagfat-legen et formål, som fx kunne være fokus på sociale relationer og/ eller motorisk træning. Tagfat-legen foregår i et fællesskab, som betyder, at børnene vil lære at være en del af dette fællesskab og kunne agere under de regler og normer, der er gældende. De lærer altså også noget socialt, når de leger i en gruppe."

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Pædagogiske mål:

- 1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.**
- 2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.**

Kommunikation og sprog er centralt for at danne relationer og indgå i fællesskaber. Legen, som opstår i fællesskaber, er en vigtig øvebane for barnets sprogtilegnelse, som bl.a. omfatter barnets ordforråd, udtale, sætningsdannelse og sprogforståelse. Derfor er det vigtigt, at vi som pædagoger/voksne tilbyder barnet sproglige læringsmuligheder og aktiviteter, der understøtter og stimulerer barnets sprogtilegnelse.

I forhold til det fælles pædagogiske grundlag er vi opmærksomme på barnet som individ og barnets nærmeste udviklingszone. Vi møder barnet, der hvor barnet er i sin udvikling.

I arbejdet med kommunikation og sprog har vi fokus på det enkelte barns potentiale. Sprog skal tales, leges, synges, læses, rimes og ikke mindst gentages.

Vi arbejder ud fra vores viden om, at børn lærer meget mere, når de deltager i samtaler med turtagning, som de ikke ville lære, hvis de blot lyttede til andre, der talte. Dvs der i er en samtale skal foregå 5 turtagninger mellem den voksne og barnet, 5 "vippeture" mellem din tur og min tur.

Når vi har fokus på sprog og kommunikation arbejder vi i små læringsgrupper, for herigennem at give plads til, at hvert barn får rum til at bruge sproget i et tillidsfuldt miljø. Vi understøtter børnenes sprog ved at udfordre dem med nye og mere avancerede sætninger og ord. Samt ved at anerkende det sprog barnet allerede har tilegnet sig, fx ved at gentage det barnet siger.

I børnehaven bruges sproget hele tiden og i mange forskellige situationer i legen, i rutinerne og i interaktionen mellem børn og voksne. Sproget udvikler sig, bliver mere nuanceret og stille fortløbende andre krav til barnet. Over hele dagen arbejder vi med dialog. Vi voksne er nede i børnehøjde, lytter til børnene og giver dem svar efter deres alder og udvikling. Vi arbejder med fokus ord, vi giver barnet ord, vi pakker nye ord ud, smager på dem, siger dem med børnene og spørger nysgerrigt til, hvad de betyder, og hvad børnene tænker om dem. Vi rimer og remser, synger og sludrer, vi leger med ordene og opfinder gerne nye. Vi læser dialogisk læsning, hvor vi taler om ord og indhold, mens vi læser.

Praksisfortælling (Svaner)

Det er tid til lur. Jeg fortæller drengen på knap 3 år, at det er tid til at sove, så han skal på badeværelset for at blive skiftet og få tøjet af. Drengen tager mig i hånden og vi går sammen ud mod badeværelset. På vejen stopper jeg ved et vinkevindue og siger: "Hov, prøv og se på alle de børn der leger ude på legepladsen." Drengen stopper, peger udenfor og siger: "Mange børn." Drengen går helt hen til vinduet og kigger ud. "se cykler," siger han, "ja de cykler", gentager jeg. Drengen står helt stille og ser på børnene der cykler og leger. Jeg forstyrrer ham ikke, men sætter mig på hug ved siden af ham og kigger også ud på legepladsen. Vi deler et stille øjeblik. Lidt efter siger jeg og peger: "prøv at se, Bjørn cykler på den sorte cykel, - den cyklede du også på i formiddags da du var ude." "kører stærkt" siger Nicklas. "ja, Bjørn kører stærkt ligesom dig, da du var ude" siger jeg.

Vi kigger lidt videre. Drengen begynder at gå ud på badeværelset, og jeg følger efter og begynder at synge " jeg er så glad for min cykel". Jeg synger " *jeg er så glad for min....*" og kigger på drengen. Drengen siger " *cykel*". *Jeg fortsætter " jeg kommer hurtigt langt...."* Drengen siger " *...omkring*".

Vi synger videre, mens drengen bliver puslet færdig og gjort klar til at komme ind og sove."

Krop, sanser og bevægelse

"Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen".

Pædagogiske mål:

- 1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.**
- 2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops-og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.**

Legepladsen.

I Børnehuset Søndergård har vi fokus på krop, sanser og bevægelse både ude og inde. Vi har en skøn stor legeplads med boldbane, klatrestativer, sandkasser, gyngestiver, balancebaner, cykelstier og en masse af naturens egne motoriske udfordringer med bakker og mange gode klatretræer.

Hos os har vi stor glæde ved at være udenfor – her kan børnene bruge den gode energi i kroppen til at udfordre sanserne og motorikken. Mange børn prøver kræfter med børnehavens mange løbetykler, gocarts og to-hjulede cykler. Vi bruger nærmiljøets cykelstier til at tage på cykeltur, så vi øver os i at cykle og begå os i trafikken – mange børn lærer at cykle uden støttehjul hos os på Søndergård.

"Vejret er godt, når man er klædt på til det".

På Søndergård eksperimenterer vi med naturens egne "ingredienser". Vi laver mudderkager og glider på numsen i mudderet. Vi går på bare tæer i sneen, så vi mærker, hvordan det føles koldt og isnende på tæer og ben. Vi leger med rengvand – graver vandløb og laver vand-møller. Om sommeren kan vi lave vores sandkasse om til en lille soppebassin, når vi trænger til at blive kølet ned.

Ofte laver vi bål – nyder bålet's varme og duften af røgen fra bålet – på en god dag laver vi mad på bålet.

Dyrene på Søndergård.

På Søndergård har vi en kanin og tre geder. Vi hjælper med at fodre gederne og give dem vand, muge ud hos dem, klapper dem og sørger for, at de har det godt. Vi skiftes til at besøge kaninen – holde den og mærke dens bløde pels og dens lange ører.

Indenfor i Børnehaven.

I børnehaven præsenteres børnene for varierede rum med plads til leg og fordybelse. Vi har en indendørs motorikbane, som kan opstilles til aktivitet. Børnene kan være med til aktiviteter i køkkenet, hvor der smages på og røres ved ingredienserne til maden. I middagsstunden kan der opleves "stilletid", hvor børnene slapper af på en madras med et tæppe, mens der lyttes til stille afslappende musik.

I perioder arbejdes der med massage og sanser – der gives fodbad, massage og aktiviteter, der understøtter børnenes kropsfornemmelse og sanseapparat.

På Søndergård har vi fokus på, at børnene styrker deres fornemmelse for kroppen, sanserne og oplever bevægelsesglæde. At have en sund krop og et veludviklet sanseapparat giver et godt fundament for trivsel, udvikling, og læring.

I Svanegruppen.

Hos svanerne oplever vi ofte at "sanserne driller". En stor del af arbejdet med børnene hos svanerne handler om at styrke og støtte sanserne og den motoriske udvikling. Vi leger med kartoffelmel og vand – øver os i at blive fortrolige med konsistensen og den anderledes fornemmelse, når man rører ved det. Vi leger med "sånd" - en slags sand, som ikke sidder fast på hænderne, men giver samme sansemæssige fornemmelse som almindeligt sand. Vi tager fodbad – eksperimenterer med bobler, sæbeskum, puster bobler i vandet og leger med vand.

Indenfor hos Svanerne:

Vi støtter og styrker den motoriske udvikling bl.a ved at lave indendørs motorik – f.eks. ved at opstille motorikbane, gå på sanseplader og bruge gyngeluglerede". Vi laver kolbøtter, hopper, triller og har fokus på kroppens muligheder sammen med børnene. Vi laver massage sammen med børnene, smører armene ind i creme for at få en sansemæssig oplevelse, samt øvelse i fysisk kontakt. Vi anvender ofte tryk-massage på børnene, der via dette kan opleve en ro i kroppen.

Når Svanerne er udenfor:

Vi anvender børnehavens fantastiske muligheder for at styrke sanser og motorik. Vi bruger nærmiljøet til at øve os i at køre på cykel, samt til at gå på tur. Vi bruger den nærliggende lille skov til at dufte, se og røre ved naturmaterialer, samt udfordre motorikken på et andeledes og mere ujævnt terræn.

Praksiseksempel (Svaner)

Eks.1:

B. har aldrig fået fodbad før – på badeværelset ser han lidt skeptisk på fodbads apparatet – han har ikke set det før. Sammen hælder vi lunkent vand i fodbadet, jeg sætter stikket i stikkontakten, men lader B. bestemme, hvornår han vil dreje på knappen, hvor fodbadet tænder. Han rører forsigtigt ved vandet med hænderne – kigger op på mig og smiler. Han putter begge hænder i – derefter forsøger han med den ene fod. Han drejer på knappen – fodbadet ”ryster” - B. bliver lidt forskrækket og hiver sin fod op af vandet, men lidt efter prøver han at røre ved vandet igen – han griner og ser på mig. Jeg hældes sæbe i vandet – B. drejer igen på knappen, så der kommer bobler i vandet. Sæben vokser stille og bliver til et stort bjerg af sæbeskum. B. smiler og ser begejstret ud. B. er helt opslugt af at røre ved alt skummet, at tage det på hænderne, at stikke fødderne ind i det – N. sanser med øjnene og med kroppen. Jeg tager lidt sæbeskum på hånden og puster til det – B. griner højt. Han prøver selv at tage en stor klump sæbeskum på hånden og puster hårdt – skummet flyver afsted. B. og jeg griner begge meget højt. B. eksperimenterer og er meget optaget af fodbadet, vandet og skummet.

Praksiseksempel 2:

Til samling skal vi lave dansen ”vil du være med til at danse”- den voksne laver rytmen på trommen og synger sangen sammen med de andre børn og voksne. Vi laver forskellige øvelser i sangen – hoppe, kravle, trille, dreje, strække, liste, løbe..... vi øver os i at bruge vores krop, at lytte til rytmen i trommen, at følge sangens anvisninger, mens vi bevæger os. Vi øver os i at justere os /kroppen i forhold til de andre i rummet, samt at dele oplevelsen og glæden med hinanden omkring sang, musik og bevægelse.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Pædagogiske mål:

- 1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.**
- 2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.**

Eksempel fra Kanaljerne (de ældste børn)

”Hos kanaljerne har vi arbejdet med natur, udeliv og science ved at bruge uderummet -bålpladsen på legepladsen hvor vi har snittet og savet. Ture ud i det blå, hvor vi fordybede os i de tidlige forståelser. Knopper på træerne, spirene og blomsterne i jorden.

Fulgte også børnenes spor – ved at samle skrald og tage det med hjem i børnehaven og putte det det rigtige sted hen.

Vi har brugt uderummet i forskellige sammenhænge – f. eks da vi brugte den nyfaldne sne til at give kroppen det kolde gys. Vi gik ud i sneen med bare tæer og efterfølgende stak vi fødderne i en vaskebalje med lunkent vand.

Svanegruppen har i efteråret haft et naturforløb på Naturskolen ved Undallslund sammen med naturvejleder Michael Winther.

Her fik børnene rig mulighed for at være i – og tæt på naturen. F.eks. stod vi i en rundkreds og trampede til regnormene kom op af jorden - ormene troede nemlig, at det regnede. Vi samlede ormene sammen og fordrede dem til hønsene.

Vi besøgte gederne og her var vi interesseret i gedernes udseende og ikke mindst deres lugte. Michael havde et kranie fra en gammel vædder, som blev vist frem og snakket om. Det vakte stor nysgerrighed og deltagelse fra børnenes side.

Vi lærte også at anvende en sav, hurtigt var kreativiteten i gang, og børnene byggede en hule. Der opstod en leg, og vi blev alle sammen til en rævefamilie.

I december måned var temaet selvfølgelig nisser og vi gik en tur i skoven for at lede efter spor og tegn fra både nisser og dyr. På vores tur fandt vi gamle sokker, som nissen havde taget og gemt, samt flere klatter risengrød der lå rundt om i skovbunden. Selve nissen dukkede da også frem op til flere gange og vinkede til os. Gåturen gav også lejlighed til en snak om dyrenes evne til at overleve i den kolde tid.

Som afslutning på forløbet lavede vi bål, hvor vi hyggede med kiks, skumfiduser og kakao.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Pædagogiske mål:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.

2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Praksis eksempler kommer på senere.

Evalueringskultur

På vores p møder har vi altid et punkt der omhandler pædagogik fra vores hverdag. Vi bruger forskellige processer til at drøfte, evaluere og tale om det. På forhånd har den enkelte medarbejder forberedt sig alt efter processen.

Fra efteråret 2018 – efteråret 2020 er temaerne fra ny styrket læreplan blevet taget op og blevet behandlet på både møder og P lørdag. Og en del af det der er beskrevet her i denne udgave stammer fra de processer.

Refleksion/evaluering – vi forholder os løbende til vores daglige praksis. Der reflekteres både før, under og efter praksis. I vores almene afd. har vi etableret et forum for de fire pædagoger til fælles refleksion, vidensdeling, nysgerrighed på hinandens praksis, tvivl og sparring.

Vi øver i at bruge forskellige modeller som SMTTE og analysemodellen til analyse af praksis.

Vi øver i den systematiske evaluering, hvor vi gør alle delene i en god evaluering mere tydeligt ved at definere mål og følge op på processer.

I Svanegruppen arbejder vi dels ud fra de enkelte børns udviklingsbeskrivelse med tilhørende pædagogiske mål og tiltag. Disse evalueres og justeres i årets løb og drøftes i særdeleshed to gange årligt på statusmøderne. Der evalueres jævnligt på strukturen og læringsmiljøet og de daglige rutiner og lign hos Svanerne.

Evaluering i det pædagogiske arbejde skal være med til at støtte, udvikle og opkvalificere de pædagogiske læringsmiljøer, børnegruppernes trivsel, læring og dannelse.

En evalueringskultur skal understøtte og sikre at det pædagogiske personale udvikler og styrker deres faglighed, både som enkeltpersoner og som personalegruppe.

Ved at fagligt diskutere *hvorfor, hvad og hvordan* det er vi gør, tydeliggør vi meningen med de pædagogiske valg og fravalg ift. det pædagogiske grundlag, børnegruppen og læreplanstemaerne.

Vi bruger og lader os inspirere af det forskelligt evalueringsmateriale der er på f.eks emu og EVA s hjemmesider.

I Svanegruppen har vi supervision med en ekstern supervisor 2- 3 x årligt.

En del af det pædagogiske personale har givet deres input til denne udgave af læreplanen.

På personalets og Søndergaard vegne / Rikke L Møller, børnehusleder